

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРАТОРА

На всіх посадових осіб державних органів покладені певні обов'язки. Так, і державний реєстратор повинен виконувати певні обов'язки, визначені законодавством. Саме від належного їх виконання залежить можливість реалізації юридичними і фізичними особами гарантованих законом прав. Адже, зрозуміло, що неналежне виконання державних реєстратором своїх посадових обов'язків може призвести не лише до завдання шкоди, а і до покладення на останнього певних заходів відповідальності.

Відповідно до ч. 1 ст. 53 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» державні реєстратори за порушення законодавства у сфері державної реєстрації несуть дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність у порядку встановленому законом [1].

Вищезазначене положення відсилає нас до інших законодавчих актів, а саме, якщо говорити про дисциплінарну відповідальність, то зрозуміло, що це питання врегульовано Кодексом законів про працю України і стосується недодержання державним реєстратором правил трудової дисципліни. Так, ст. 147 КЗпП визначає, що за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один з таких заходів стягнення:

- 1) догана;
- 2) звільнення [2].

Необхідно зазначити, що цивільно-правова відповідальність наведена у ч. 3 ст. 53 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», де передбачено, що шкода, яка заподіяна

державним реєстратором фізичним чи юридичним особам під час виконання своїх обов'язків, підлягає відшкодуванню за рахунок держави у порядку, встановленому законом. Це положення було визначено у 2006 році, а до цього моменту на державного реєстратора у разі заподіяння шкоди своїми діями або бездіяльністю покладался обов'язок відшкодувати її в судовому порядку за позовом заінтересованої особи.

Для настання цивільно-правової відповідальності необхідна наявність наступних підстав: а) наявність шкоди; б) протиправна поведінка заподіювача шкоди; в) причинний зв'язок між шкодою та протиправною поведінкою заподіювача; г) вина.

Квасніцька О.О. відносить до підстав відповідальності державних реєстраторів наступне:

- 1) необґрунтована відмова у проведенні державної реєстрації;
- 2) нездійснення державної реєстрації у встановлений строк;
- 3) інше порушення порядку державної реєстрації, зокрема, порядку реєстрації при створенні юридичних осіб, порядку реєстрації юридичної особи, що створюється шляхом реорганізації; порядку реєстрації змін, що вносяться до установчих документів юридичної особи; порядку державної реєстрації юридичної особи при її ліквідації;
- 4) відмова в наданні відомостей або несвоєчасне надання відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі [3, с. 150].

Результатом роботи щодо законодавчого врегулювання процесів державної реєстрації стало прийняття Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення», яким встановлюється адміністративна відповідальність державних реєстраторів. Кодекс України про адміністративні правопорушення у ст. 166-11 визначає підстави притягнення до адміністративної відповідальності державного реєстратора і наслідки вчинених протиправних дій. Підставами КпАП вбачає такі дії:

- 1) порушення встановлених законом строків для проведення державної реєстрації юридичної особи;
- 2) порушення встановлених законом строків для проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця;
- 3) порушення встановлених законом строків видачі свідоцтва про державну реєстрацію;
- 4) вимагання не передбачених законом документів для державної реєстрації.

Що стосується санкції статті, то за вчинення вищевказаних дій державний реєстратор зобов'язується сплатити штраф у розмірі від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [4]. Якщо виходити з розміру неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, а саме 17 грн, то розмір штрафу буде сягати від 340 до 680 грн.

Кримінальну відповідальність на державного реєстратора покладає Кримінальний кодекс України. На жаль, мова про спеціальну відповідальність не йде, передбачено лише відповідальність за злочини у сфері службової діяльності. Так, у КК визначено можливість притягнення державного реєстратора до кримінальної відповідальності у випадку вчинення останнім наступних дій: зловживання владою або службовим становищем (ст. 364); перевищення влади або службових повноважень (ст. 365); службове підроблення (ст. 366); службова недбалість (ст. 367); одержання хабара (ст. 368); незаконне збагачення (ст. 368¹); пропозиція або давання хабара (ст. 369); зловживання впливом (ст. 369¹); провокація хабара (ст. 370) [4].

Вченими Інституту економіко-правових досліджень НАН України зазначалась необхідність доповнення Кримінального кодексу спеціальною статтею, що передбачала би кримінальну відповідальність за недбалість при реєстрації суб'єкта підприємництва, зокрема, неналежне виконання посадовою особою органа реєстрації суб'єктів підприємництва своїх обов'язків, якщо це спричинило створення фіктивного суб'єкта підприємницької діяльності [6, с.35-61]. Також цю необхідність підтверджувала і О.О. Квасніцька. Але, до сьогодні

дане положення не знайшло відображення у чинному Кримінальному кодексі України.

З огляду на вищезазначене, необхідно зауважити, що питання відповідальності державного реєстратора потребує пильної уваги. На жаль, не буде новиною те, що нерідко трапляються порушення боку останнього. Для унеможливлення протиправних дій державного реєстратора та попередження таких дій, потрібно приділити увагу удосконаленню законодавчої бази з метою урегулювання даного питання на належному рівні.

Література:

1. Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755 – IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 31-32. – Ст. 263.
2. Кодекс законів по працю України // Відомості Верховної Ради України. – 1971. - додаток до № 50. - Ст.375.
3. Квасніцька О.О. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності: Дис. канд. юрид. наук. Одеса, 2006, С. 150.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – додаток до 51. – Ст. 1122.
5. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 25-26. - Ст.131.
6. Мамутов В.К., Хахулін В.В., Філімонов С.М., Загнітко О.П., Ковалевська Е.В. Правове забезпечення соціальних та державних інтересів України у зовнішньоекономічній господарській діяльності та попередження правопорушень у цій сфері // Питання боротьби зі злочинністю: Зб. наук. праць. - Х.: Право, 1999. - Випуск 3. - С.35-61.

Солонар А. В. Деякі аспекти відповідальності державного реєстратора / А. В. Солонар // Матеріали Міжн. наук.-практ. конф. «Стратегія забезпечення сталого розвитку правової системи України» (Одеса, 21–22 грудня 2010 р.) : у 2 ч. – Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2010. – Ч. 2. – С. 80–81.